

SV

Europeiska unionen
Regionalpolitik

info regio

Nr 25 | Mars 2008 |

panorama

**Regionalpolitik,
hållbar utveckling
och klimatförändring**

Innehåll

Regionalpolitik, hållbar utveckling och klimatförändring

Hållbar utveckling och regional utveckling – från klimatutmaningar till energiåtgärder

Klimatförändringen – och dess konsekvenser för hur vi producerar och konsumerar – står allt mer i centrum för politiken för hållbar utveckling.

Regional anpassning till klimatförändringar: en utmaning för Europa när det gäller rumslig planering

För européer är det av avgörande betydelse att i tid få till stånd relevanta och kostnadseffektiva anpassningsåtgärder för att undvika eller begränsa potentiella skador på människor och ekosystem på grund av klimatförändringar.

Regioner jobbar ihop kring hållbar utveckling

Nätverket Grönare regionala utvecklingsprogram (Greening Regional Development Programmes, GRDP) utvecklade produkter för att hjälpa offentliga organ att ge miljöfrågor fullt genomslag vid lokal och regional utveckling.

ERUF i handling: Storbritannien, Österrike, Grekland, Urbact

Från fältet: Polen

Rapport: På god väg mot en ekonomi med låga koldioxidutsläpp

Östra England är en av de få regioner i Europa som sannolikt kommer att klara de nya och ambitiösa mål för att minska koldioxidutsläppen i EU som ställts upp av Europeiska kommissionen.

Från fältet: Kanarieöarna (Spanien)

Interreg i aktion

3

7

10

13

14

16

20

21

Foton (sidor): Europeiska kommissionen (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodevi (13), Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20), ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Omslag: Projekt för Nestosfloden: Thissavros-dammen för bevaknings- och energibehov (i samarbete med Bulgarien), Drama, Grekland.
Andra medarbetare: Pierre Ergo, Jean-Luc Janot.

Utgivare: Ana-Paula Laissy, Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för regionalpolitik.
Denna tidskrift är tryckt på återvunnet papper och ges ut på engelska, franska och tyska.

Temaartiklarna är tillgängliga på 22 av Europeiska unionens språk. De finns på:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
De åsikter som framförs i denna publikation är författarens och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens inställning.

Hållbar utveckling och regional utveckling – från klimatutmaningar till energiåtgärder

Klimatförändringen – och dess konsekvenser för hur vi producerar och konsumerar – står allt mer i centrum för politiken för hållbar utveckling. Den är därför oerhört viktigt för regional utveckling och utgör en utmaning utan motstycke, men även en möjlighet för Europas regioner i fråga om deras förmåga att innovera och skapa nya jobb.

■ Ett stort solcellssystem som med hjälp av solenergi producerar 530 MWh i Blons i Österrike.

Hållbar utveckling, vilket innebär balans mellan ekonomiska, sociala och miljörelaterade hänsyn, har länge utgjort ett grundläggande mål för europeisk politik. Men i dag lyfts en viktig utmaning fram före andra: klimatförändringar¹. Även om de processer som medför klimatförändringar har anknytning till ett antal områden (luft, vatten, mark, biologisk mångfald) och ett antal sektorer (transporter och byggnation, industri och jordbruk), är det hela tiden en central faktor som finns med – energi. Denna energi är starkt beroende av fossila bränslen, som inte bara i hög grad bidrar till växthuseffekten, utan dessutom är begränsade i

fråga om återstående reserver. Denna situation innebär att EU är beroende av extern energiförsörjning och exponerat för prisfluktuationer.

Det är därför rimligt att energi och klimatförändringar får en framträdande plats bland de sju utmaningar som tas upp i EU:s strategi för hållbar utveckling, som 2006 godkändes av Europeiska unionens råd. De andra sex utmaningar som identifieras i strategin är hållbara transporter, hållbar konsumtion och produktion, bevarande av naturresurser, hälsa, social integration och demografi samt global fattigdom.

(1) Kommissionens grönbok till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Anpassning till klimatförändringar i Europa – tänkbara EU-åtgärder (KOM(2007) 354 slutlig) samt projektet Peseta – Konsekvenser av klimatförändringar i Europa: <http://peseta.jrc.es/>

Kommissionens första rapport om strategin för hållbar utveckling

Den 22 oktober 2007 godkände Europeiska kommissionen sin första lägesrapport om strategin för hållbar utveckling². Trots att framstegen på området fortfarande är blygsamma, är utvecklingen inom europeisk och nationell politik mer uppmuntrande, särskilt på området energi och klimatförändringar. Den nya integrerade politik som rådet godkände i mars 2007 är en av de viktiga åtgärder som vidtagits på europeisk nivå. Nästan alla medlemsstater har antagit strategier för att bekämpa klimatförändringarna.

Bilfri dag i Bryssel i Belgien.

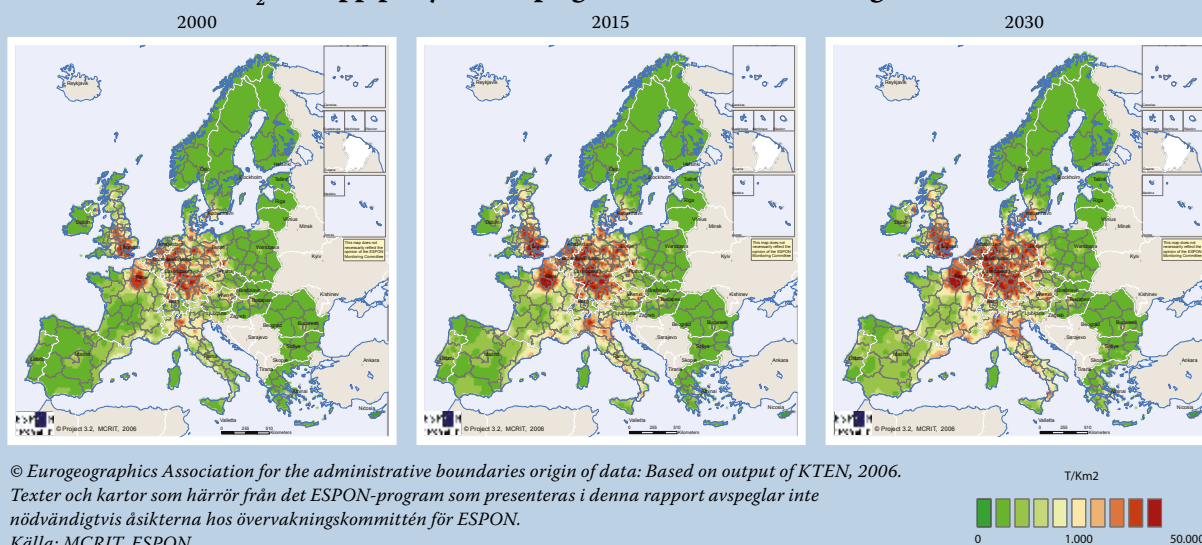
Till skillnad från andra sektorer – och trots förbättringar av fordons prestanda – fortsätter utsläppen av växthusgaser som orsakas av transporter att stiga i samma takt som BNP. På området hållbar produktion är det svårt att utvärdera utfallet i vidare mening. Samtidigt som ett allt större antal företag tillhandahåller hållbara produkter och tjänster och initiativen för att främja ekologisk teknik och ekologisk märkning blir allt fler, finns det fortfarande en betydande outnyttjad potential. Beträffande frågan om naturresurser är situationen mångfasetterad och komplicerad, med vissa områden som reser verkliga farhågor, som biologisk mångfald och marina resurser.

Energi och regionerna: en studie från Europaparlamentet

I juni 2007 publicerades en studie³ som utarbetats under Europaparlamentets egid, i vilken man tittar på stödet till hållbar och förnybar energi i sammanhållningspolitikens program 2000-2006 i de 15 medlemsstaterna och de 27 EU-medlemsstaternas projekt inom ramen för de nationella strategiska referensramarna 2007-2013.

Under perioden 2000-2006 uppgick planerade utgifter för hållbar och förnybar energi inom ramen för strukturfondernas program till omkring 1 % av de samlade utgifterna. De nationella strategiska referensramarna för finansieringsperioden 2007-2013 uppvisar en betydande ökning på detta område. Omkring 15 miljarder euro har satts av för investeringar i förnybar energi, energieffektivitet och rena transporter i städer. Jämfört med föregående period motsvarar den siffran ett belopp som är fem gånger högre än inom ramen för konvergensmålet och sju gånger högre än inom ramen för målet regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Trendscenari: CO₂-utsläpp per ytenhet på grund av interurban vägtrafik

(2) Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet – Lägesrapport om strategin för hållbar utveckling 2007 (KOM(2007) 642 slutlig).

(3) Europaparlamentet, generaldirektoratet för EU-intern politik: Användning av hållbar och förnybar energi inom ramen för strukturpolitiken 2007-2013 (juni 2007).

Oljekraftverk i Estland.

I parlamentets studie presenterar man 15 exempel på god praxis och uttrycker tre allmänna rekommendationer: fastställa ett nåbart mål, ett mer strategiskt angreppssätt i fråga om hållbar och förnybar energi samt bättre styrning av energiaspekter vid sektorinsatser.

20/20 senast 2020

Ett förslag till direktiv⁴ som kommissionen lade fram för rådet och Europaparlamentet den 23 januari 2008, har till syfte att stimulera ansträngningar för att uppnå de energi- och klimatmål rådet godkände i mars 2007. På grundval av de ekonomiska och miljörelaterade skälen för att använda förnybar energi och

behovet av att stärka den rättsliga ramen till stöd för detta, föreslår kommissionen ett ambitiöst paket av åtgärder som innebär startskottet för en "ny industriell revolution".

Genom åtgärderna hoppas man att till 2020 ha uppnått: en minskning med 20 % av utsläppen av växthusgaser i EU som helhet jämfört med nivåerna 1990 (30 % om enighet uppnås internationellt om det), 20 % förnybar energi för EU:s energiförbrukning 2020 (jämfört med 8,5 % i dag) samt att biobränslen används för 10 % av behovet av bränsle för transporter, där bränslet framställs på ett ekonomiskt bärkraftigt sätt. Man föreslår också ett förbättrat system för handel med utsläppsrätter.

(4) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – 20/20 till 2020. Klimatförändring en möjlighet för Europa (KOM(2008) 30 slutlig).

Miljö och hållbar utveckling i...

...gemenskapens strategiska riktlinjer 2007-13

I gemenskapens strategiska riktlinjer för sammanhållningen¹ som godkänts av rådet, får medlemsstater och regioner en uppsättning riktlinjer för att "främja gemenskapens harmoniska, balanserade och hållbara utveckling". Flera av dessa riktlinjer, som sammanfattas nedan, ägnas miljön.

Riktlinje 1.1.: Göra Europa och dess regioner mera attraktiva att investera och arbeta i. Det rör frågor som att utvidga transportinfrastrukturen (1.1.1.), samtidigt som transportsättens miljöprestanda förbättras och deras fördelning blir mer balanserad, enligt vitboken om transportpolitik.

Förstärka synergieffekterna mellan miljöskydd och tillväxt (1.1.2.) kräver att man prioriterar bekämpning av föroreningar vid källan, särskilt i fråga om avfall. Rådet uppmanar till

- större investeringar i infrastruktur för att respektera europeisk miljölagstiftning och Kyoto-åtagandena,
- upprustning av den fysiska miljön och natur- och kultur-tillgångar,
- sörja för attraktiva villkor för företag,
- vidta riskförebyggande åtgärder genom bättre förvaltning av naturresurser,
- mer målinriktad forskning,
- bättre utnyttjande av informations- och kommunikations-teknik samt
- en mer innovativ offentlig förvaltning.

För att ta itu med Europas intensiva användning av traditionella energikällor (1.1.3.) föreslås följande åtgärder:

- stödja projekt för att förbättra energieffektiviteten och förmedla utvecklingsmodeller som bygger på låg energiintensitet,
- stödja utvecklingen och användningen av förnybar energi och alternativ teknik samt
- koncentrera investeringarna i traditionella energikällor i syfte att utveckla nätverk i de fall där det finns tecken på marknadsmisslyckanden.

Riktlinje 1.2.: Skapa tillväxt genom förbättrad kunskap och innovation. För att främja innovation och entreprenörskap (1.2.3.) uppmanas medlemsstaterna att utnyttja EU:s starka ställning inom miljörelaterade innovationer och säkerställa att miljöledningssystem införs.

...nationella strategiska referensramar och de operativa programmen

De strategiska riktlinjerna för sammanhållningen 2007-13 användes för att utarbeta de 27 nationella strategiska referensramar som godkänts av kommissionen. De nationella strategiska referensramarna ligger till grund för 434 operativa program, vilka nästan alla i dag har godkänts.

Med samlade investeringar på 51 miljarder euro, avspeglar dessa dokument rent allmänt medlemsstaternas breda engagemang för miljöskydd och riskförebyggande. Inom ramen för de nya programmen för 2007-13, uppgår det sammanhållningspolitiska stöd som ges till hållbar och förnybar energi jämte rena transporter i städer till 15,2 miljarder euro.

...initiativet Regioner för ekonomisk förändring

Detta initiativ lanserades av kommissionen för att underlätta genomförandet av de strategiska riktlinjerna genom interregionalt samarbete och nätverket för stadsutveckling Urbact. Initiativet har tilldelats 327 miljoner euro och rör 30 prioriterade teman, varav ett dussintal är inriktade på miljön.

...förordningarna för strukturfonderna och sammanhållningsfonden

I de nya förordningarna för struktur- och sammanhållningsfonderna läggs större vikt vid miljöaspekterna av hållbar utveckling. I den **allmänna förordningen** nämns dessa i definitionen av fondernas mål och uppdrag (artikel 3), medan man i artikel 17 placerar fondernas åtgärder helt inom ramen för hållbar utveckling och med syftet att skydda och förbättra miljön.

I förordningen för **Europeiska regionala utvecklingsfonden** (ERUF) fastställs de miljöåtgärder som planeras inom alla områden för respektive ny prioriterad målsättning: konvergens (artikel 4), regional konkurrenskraft och sysselsättning (artikel 5) samt europeiskt territoriellt samarbete (artikel 6).

I artikel 1 i förordningen för **sammanhållningsfonden** upprepas att fonden skapats utifrån en önskan att stärka ekonomisk och social sammanhållning för att nå hållbar utveckling, medan man i artikel 2 lyfter fram fondens nya inriktning på hållbar utveckling, samtidigt som "energieffektivitet och förnybar energi" förklaras kunna komma i fråga för stöd.

Att vårda ekosystemen angår alla.

(1) Rådets beslut av den 6 oktober 2006 om gemenskapens strategiska riktlinjer för sammanhållningen (2006/702/EG).

Regional anpassning till klimatförändringar: en utmaning för Europa när det gäller rumslig planering

Av Ronan Uhel och Stéphane Isoard ¹

För européer är det av avgörande betydelse att i tid få till stånd relevanta och kostnadseffektiva anpassningsåtgärder för att undvika eller begränsa potentiella skador på människor och ekosystem på grund av klimatförändringar.

Översvämningar är de första synliga tecknen på klimatförändringar.

De värsta konsekvenserna av klimatförändringarna kanske inte drabbar Europa i år eller nästa år. Men vi kan inte kosta på oss att vara passiva. Fjölårets omfattande skogsbränder i Grekland och översvämningar i Storbritannien visade än en gång vilken förödande inverkan naturkrafterna kan ha på människors hälsa och ekosystem och på deras sociala och ekonomiska följder. Även om konsekvenserna av klimatförändringarna kommer att variera mellan olika områden i Europa, indikerar bedömningar nyligen av FN:s mellanstatliga panel för klimatförändringar att förekomst och intensitet av extrema väderrelaterade händelser i framtiden kommer att öka på grund av den globala uppvärmningen. Även om utsläppen av växthusgaser upphör i dag skulle dessa förändringar fortsätta i många decennier och – när det gäller havets nivå – i många sekler. Prognoserna för 2100 pekar

mot att temperaturerna i Europa kommer att ha stigit med mellan 2 och 6°C över nivåerna 1990.

Behovet av anpassning: en regional och territoriell fråga

Sydöstra Europa, Medelhavsområdet och Centraleuropa är de regioner som är mest sårbara för klimatförändringar. Å andra sidan kan nordliga och en del västliga regioner i Europa få uppleva vissa positiva konsekvenser, särskilt inom jordbruket, om än under en begränsad period. Klimatförändring kan medföra att avkastningen blir högre i vissa ekonomiskogar i norra Europa, samtidigt som man på grund av tätare torrperioder räknar med lägre avkastning i Medelhavsregioner och kontinentala Europa.

(1) Ronan Uhel är chef för rumslig analys och Stéphane Isoard är projektchef för konsekvenser av och anpassning till klimatförändring vid EEA. Europeiska miljöbyrån (EEA), Kongens Nytorv 6, DK-1050 Köpenhamn K, Danmark. www.eea.europa.eu

Dessutom kommer risken för bränder sannolikt att bli högre i södra Europa. Bergsområden som Alperna är särskilt sårbara för klimatförändringar och lider redan av högre temperaturökningar än genomsnittet och i dessa områden kommer sannolikt smältande glaciärer och permafrost att leda till att naturkatastrofer, jorderosion och översvämningar blir vanligare. Österrike utvärderar redan dessa risker och tillhörande negativa konsekvenser för vinterturismen, genom att bedöma sårbarheten för följderna av klimatförändringar, och gör upp planer för eventuella åtgärder som måste vidtas i tid för att minimera samhällskostnaderna. På grund av havets stigande vattennivå och ändringar av förekomst av och/eller intensitet för stormar, skulle klimatförändringar kunna få långtgående konsekvenser för kustområden. Nederländerna utarbetar, tillsammans med intressenter från olika sektorer, planer för att minska riskerna för översvämningar längs kust och floder. Särskilt livsmiljöer och kustnära ekosystem vid Östersjön, Medelhavet och Svarta havet löper hög risk att förlora betydande våtmarksområden.

Färgen på polarrävens päls har redan påverkats av klimatförändringarna.

För européer är det därför av avgörande betydelse att i tid ta till sig detta och få till stånd relevanta och kostnadseffektiva anpassningsåtgärder för att undvika eller begränsa potentiella skador på människor och ekosystem på grund av sådana fenomen. Att begränsa sårbarheten och höja motståndskraften är verkligen en gemensam och angelägen prioritet för alla länder, regioner, företag och intressenter i Europeiska unionen.

Informations- och kunskapsluckor

De som utformar politiken och allmänheten behöver information och en viktig utmaning kommer att bestå i att ytterligare utveckla de vetenskapliga insikterna om klimatförändringar och om konsekvenserna på det regionala planet, för att kunna utveckla och genomföra bästa möjliga anpassningsalternativ. I dag vet vi inte ens tillräckligt för att genomföra strategiska och samordnade åtgärder på EU- eller nationell nivå och än mindre på regional eller lokal nivå.

En huvudprioritering är att förbättra vår kunskapsbas. Några länder håller på att ta fram eller har slutfört nationella sårbarhetsbedömningar och/eller nationella anpassningsplaner (t.ex. Danmark, Finland, Frankrike, Portugal, Spanien, Sverige, Nederländerna och Storbritannien). Men vi måste genomföra

många fler bedömningar av sårbarhet och anpassningsförmåga för viktiga ekonomiska sektorer och miljöteman och använda relevanta analysverktyg, som rumslig planering, för den fråga det gäller. Mer grundlig forskning och samordnad analys krävs för att bygga upp jämförbara datauppsättningar och modeller, till exempel en regional modellberäkning för Europas klimat för att knyta samman förbättrade hydrologiska modeller med klimatförändringar. Det är enda sättet att ställa fundamentala frågor, som t.ex. om vattenbristen i en region beror på begränsad nederbörd eller dålig hushållning.

De ekonomiska kostnaderna för klimatförändringarnas konsekvenser (dvs. kostnaden för att inte göra något) bidrar i allt högre grad till att upplysa den politiska diskussionen. Detta är avgörande för att utveckla relevanta adaptiva åtgärder, som ett sätt att begränsa skada eller ta vara på möjligheter i anslutning till klimatförändringar. Ekonomiska kostnader ger en gemensam måttstock för att bedöma och följa olika sektorer och kan bidra till att identifiera viktiga angelägna områden.

Flygtrafiken är en av de snabbast växande orsakerna till förorening och koldioxidutsläpp.

För att komplettera våra kunskaper om konsekvenserna av klimatförändringar, finns också ett behov av ett ekonomiskt synsätt inom europeisk och nationell anpassningspolitik. Det finns verkligen mycket lite kvantifierad information om anpassningskostnader och ytterligare arbete krävs snarast för att bygga upp en faktabas och underlätta insiktsfull, kostnadseffektiv och proportionerlig anpassning i Europa.

God praxis vid inledande anpassningsåtgärder, särskilt sådana för att klara av extrema väderfenomen, måste dokumenteras och spridas. Europeiska miljöbyrån (EEA) har upprättat en databas över medlemsstaters åtgärder på vattenområdet, men denna måste hela tiden uppdateras av relevanta nationella organisationer och byggas ut för att omfatta nya medlemsstater och andra sektorer. Ovärderlig information kan också fås från andra internationella strukturer. Till exempel har FN:s ramkonvention om klimatförändringar och FN:s mellanstatliga panel för klimatförändringar stora mängder data om sårbarhet och anpassning, men denna information måste göras mer lättillgänglig.

Beslutsfattare och andra intressenter har ofta inte upplysts om resultat från forskningsprogram på ett sätt som de kan förstå. Det finns några bra exempel, som projekten Espace (Rumslig

planering i Europa: anpassning till klimatförändringar) och Branch (Biologisk mångfald med klimatförändringar kräver anpassning i nordvästra Europa) inom ramen för gemenskapsprogrammet Interreg, men det finns över lag ett skriande behov av projekt som kan bidra till att ge rätt politisk vägledning och instrument som bidrar till att bygga upp effektiva gränsöverskridande och sub-nationella nätverk.

Politisk bakgrund och framtidsutsikter

I Europeiska kommissionens grönbok om anpassning (2007)² anges den ram inom vilken insatserna måste samordnas. Samrådsprocesserna måste vara "genomarbetade" för att säkerställa att Europa har ett integrerat angreppssätt för alla direkta finansieringsmekanismer (t.ex. jordbruk, sammanhållning, solidaritet och LIFE+-instrument) och för all sin befintliga lagstiftning och nya politiska reaktioner. Grönboken om anpassning var startskottet för EU:s politiska anpassningsprocess och kommer att få ytterligare stöd och utvecklas av en europeisk rådgivande grupp för anpassning och av utarbetandet av vitboken om anpassning, som ska publiceras i slutet av 2008. Dessutom ger annan sektorpolicy, som översvämningsdirektivet (gemensam standpunkt 2007 mellan rådet och Europaparlamentet) och meddelandet om vattenbrist och torka (juli 2007) en mycket användbar och kompletterande politisk ram som direkt tar upp konsekvenser av klimatförändringar. Ett meddelande om följderna av klimatförändringar för människors hälsa håller också på att utarbetas.

Utifrån ett territoriellt och regionalt utvecklingsperspektiv ägnas anpassning till klimatförändringar allt större uppmärksamhet. Vid den informella ministerkonferens som hölls i Leipzig i maj 2007 enades ministrar med ansvar för rumslig planering i EU:s medlemsstater om EU:s territoriella agenda och i november 2007 om en Handlingsplan för territoriell sammanhållning, i vilken anpassning till klimatförändringar utgör en huvudfråga. I detta sammanhang håller Europeiska kommissionen på att utarbeta en grönbok om territoriell sammanhållning för 2008. Annan sammanhörande politik med en territoriell dimension är direktivet om en havsstrategi, blåboken om havspolitik och Inspire-direktivet om tillhandahållande av rumslig miljöinformation.

Mot bakgrund av denna utveckling måste Europeiska unionen anpassa sina styrningsstrukturer för att hantera anpassningens sektorsöverskridande natur. Underlåter man att göra det äventyras hela ansträngningen för att anpassa. Det visades tydligt av ESPACE-projektet, som ger konkret anpassningsvägledning för beslutsfattare som är engagerade i att hantera konsekvenser av klimatförändringar för rumslig planering för vattenhushållning. Projektet inbegriper att göra anpassning för klimatförändringar till en central målsättning för rumslig planering och går längre än att se på livslängden för vanlig planering, för att förstå klimatrisker och få fram "mästare på klimatanpassning".

Detta slags projekt borde vidgas till andra viktiga regioner och anpassningsfrågor, t.ex. torka och vattenbrist i södra Europa och Medelhavsområdet. Ett första steg består i att

utarbeta och genomföra åtgärder för klimatförändringar i befintlig strategi och politik. För att exempelvis förbättra vattentillgång och -kvalitet och begränsa följderna av översvämnningar, utgör ramdirektivet om vatten, med sitt stegvisa och cykliska angreppssätt, ett grundläggande dokument. Det är viktigt att EU:s medlemsstater nu vidtar mått och steg för att diskutera hur man säkerställer att klimatförändringar finns inbyggda i planer för förvaltning av flodbäcken redan från början av den första cykel som inleds 2009. Viktiga kopplingar måste göras till rumslig planering, eftersom det krävs ett starkt engagemang från intressenters sida för att anpassningen ska accepteras och lyckas. Bland viktiga intressenter finns sub-nationella och lokala myndigheter, företag och medborgare. För att säkerställa att klimatförändringar tas med i beräkningen, borde särskilt de som arbetar med rumslig planering göra det inom motsvarande ramar. Detta för att de sysslar med planering på flera nivåer och kan integrera och ta ledningen när det gäller bedömningar av anpassningsförmåga.

Utveckling och genomförande av anpassningsåtgärder är en relativt ny fråga.

Att utveckla och genomföra anpassningsåtgärder är en relativt ny fråga. De långtgående konsekvenserna av klimatförändringar för den naturliga och av människor skapade miljön inom alla sektorer och regioner är inte tillräckligt integrerade i utvecklingen på andra sektorområden (t.ex. förvaltning av mark och ekosystem). För att de politiska svaren ska bli effektiva och integreras måste denna ömsesidiga påverkan slås fast, varvid man särskilt bör grunda sig på bättre klimatscenarion på regional nivå, mer ingående insikter i "god praxis" genom att information sprids, deltagande av både offentlig och privat sektor samt genom att säkerställa att anpassningsåtgärderna överensstämmer med andra politiska målsättningar. Vi måste i Europa agera i dag och tillsammans när det gäller anpassning, på samma sätt som sker i fråga om lindring av verkningar. Våra åtgärder måste vara hållbara, enhetliga och integrerade med strategierna för att lindra verkningar. Alla samhällsnivåer berörs och nya ramar krävs för att säkerställa att de engageras och producerar resultat.

För eventuella frågor: information.centre@eea.europa.eu

(2) Kommissionens grönbok till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Anpassning till klimatförändringar i Europa – tänkbare EU-åtgärder (KOM(2007) 354 slutlig).

Regioner jobbar ihop kring hållbar utveckling

Av Flora Dewar och Julie Verré¹

Nätverket Grönare regionala utvecklingsprogram (Greening Regional Development Programmes, GRDP) utvecklade produkter för att hjälpa offentliga organ att ge miljöfrågor fullt genomslag vid lokal och regional utveckling.

■ Deltagare vid ett seminarium i Exeter i England 2006.

Varje år satsas hundratals miljarder euro på att utveckla Europas regioner. Pengarna innebär en otrolig möjlighet att utveckla regionerna på ett sätt som skyddar eller utvecklar miljön och ändå är detta fortfarande svårt för många myndigheter.

Det var för att frigöra denna potential som nätverket Grönare regionala utvecklingsprogram (Greening Regional Development Programmes, GRDP) skapades 2004. Parterna inom GRDP ville främja effektivare regionala program som ger hållbara resultat för den lokala befolkningen.

GRDP-partnerskapet arbetade i tre år med att utveckla produkter för att bistå offentliga organ runt om i Europa

med att ge miljöfrågor en vikt som är jämförbar med mer traditionella ekonomiska och sociala målsättningar, inom ramen för den omgång utvecklingsprogram som under perioden 2007–2013 stöds av EU.

GRDP-projektets upprinnelse

GRDP-projektet var ett nätverk för hela Europa som finansierades av EU:s Interreg IIIC-program. Det hade sin uppkomst i diskussioner mellan en kärngrupp partner från Italien, Österrike, Spanien, Malta, England och Wales. De diskuterade sina erfarenheter av att integrera miljön i regionala program som stöddes av EU:s strukturfonder.

Trots att det i de EU-bestämmelser som styr användningen

(1) Ansvarig för externa relationer respektive projektchef för GRDP. Miljökontoret för England och Wales (Environment Agency for England and Wales), Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, Storbritannien. www.envisionsw.org

av strukturfonderna sägs att miljö och hållbar utveckling ska stå i centrum för utvecklingsprogrammen, är det för många regioner svårt att omsätta detta i praktisk handling. GRDP-projektet utformades för att hjälpa dessa regioner.

Projektet sammanförde 39 partner. Det var ett mycket mångfasetterat partnerskap. Partnererna utgjordes av lokala, regionala och nationella myndigheter, miljömyndigheter, utvecklingsorgan och forskningsinstitutioner från åtta EU-medlemsstater. Projektet grundades på tanken att partnererna ville lära sig av varandra och utarbeta ett gemensamt europeiskt angreppssätt för att integrera miljön i regionala utvecklingsprogram.

Att integrera miljön innebär att man behandlar miljön som en faktor som är jämbördig med sociala och ekonomiska frågor under alla skeden av utarbetande och genomförande av ett regionalt program. För att uppnå detta mål byggde partnerskapet upp starka band med centrala institutioner och nätverk över hela EU, som det europeiska nätverket av miljömyndigheter.

GRDP:s utfall

I början av projektet genomfördes en ingående genomgång i partnerregionerna för att identifiera god praxis och praktiska lösningar för att integrera miljön i regionala utvecklingsprogram. Genomgången identifierade också fallstudier som beskrev hur miljön framgångsrikt integrerades i strukturfonds- och andra utvecklingsprogram. Utifrån detta fastställde GRDP-partnerna fyra teman för arbetet och man höll fyra tekniska seminarier. Efter seminarierna gav man ut publikationer rörande olika frågor med anknytning till integrering av miljö.

Under 2006 framställde GRDP-projektet en vägledning som fick ett mycket varmt mottagande runt om i hela Europeiska unionen: en handbok om strategiska miljökonsekvensbedömningar (Strategic Environment Assessment, SEA) för sammanhållningspolitik 2007-13 (se ruta 1).

Stadga och verktyglåda

I de senaste publikationerna sammanfattas GRDP:s viktigaste slutsatser. De består av GRDP:s stadga och en verktyglåda kallad Bortom reglerna – hur regioner kan bidra till att bygga ett hållbart Europa.

GRDP:s stadga vänder sig till alla offentliga organisationer i Europa. Det är en kortfattad samling viktiga principer rörande viktiga aspekter som rör integrering av miljön i regionala utvecklingsprogram. Genom att underteckna stadgan lovar man "att arbeta för mer hållbara regionala utvecklingsprogram, att arbeta i partnerskap och att stödja gröna projekt".

GRDP:s verktyglåda är utformad för att bistå organ inom den offentliga sektorn med att integrera gröna frågor och miljön i regional utveckling och med den följer en cd-rom-skiva med fallstudier. Den innehåller en samling faktablad, vägledning och god praxis rörande frågor som är centrala för att integrera miljön. Vägledningen finns på sju språk och innehåller konkreta förslag på hur man kan nå större effektivitet och kostnadsbesparingar genom grönare program och projekt. Seminarier för att sprida resultaten anordnades runt om i Europa kring de viktigaste delarna av verktyglådan: Miljön som en ekonomisk drivkraft, Strategiska miljökonsekvensbedömningar, Partnerskap som ett instrument för gröna regionala utvecklingsprogram samt Hur man gör projekt grönare.

Handbok om strategiska miljökonsekvensbedömningar för sammanhållningspolitik

I handboken om strategiska miljökonsekvensbedömningar för sammanhållningspolitik 2007-2013 (Handbook on Strategic Environment Assessment (SEA) for Cohesion Policy 2007-2013) finns information, resurser och vägledning till förfaranden för dem som behöver det för att genomföra SEA för programplaneringsdokument inom ramen för sammanhållningspolitiken. Den lades upp på webbplatsen för EU:s generaldirektorat för regionalpolitik tillsammans med Europeiska kommissionens dokumentation med vägledning för att bistå alla som är inblandade i att genomföra europeiska strukturåtgärder. Verktöget kan, tack vare partnererna som översatt det till litauiska, grekiska, italienska, portugisiska, polska och rumänska, ges en bred användning. Många myndigheter från olika medlemsstater har också använt GRDP:s SEA-metod för de nya operativa programmen 2007-13. I Grekland användes den till exempel framgångsrikt för att genomföra tre SEA i olika regioner.

Manualen finns tillgänglig on-line:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

10 tips för att få grönare regioner ur GRDP:s verktygslåda

- 1) Se till att miljömålsättningarna spänner över alla programprioriteringar och -åtgärder och beaktas under alla skeden av ett program.
- 2) Lyft fram att gröna projekt kan spara pengar och skapa sociala och ekonomiska möjligheter och dessutom stimulera till innovation.
- 3) Överväg att använda ett mer hållbart angreppssätt inom era utvecklingsprogram för jordbruk och landsbygd.
- 4) Fundera på att tillämpa integrerad stadsförvaltning i våra städer och acceptera miljöförnyelse som en drivkraft för en hållbar lokal ekonomi.
- 5) Lyft fram att SEA stärker den regionala utvecklingsplaneringen och ger ett mer hållbart angreppssätt i fråga om utveckling.
- 6) Stöd partnerskap som arbetar för att utforma politik och program och genomföra program, som ett centralt instrument för ett framgångsrikt program.
- 7) Främja engagemang av miljöpartner, däribland miljömyndigheter, icke-statliga organisationer och andra.
- 8) Lyft fram användning av nätverk för att bygga upp institutioners förmåga att utveckla europeisk, nationell och multiregional strategi, politik, planer och program.
- 9) Arbeta för att integrera miljöaspekter vid utformning, genomförande och uppföljning av alla projekt.
- 10) Främja information om miljömässigt lyckade projekt och sprid denna, för att stimulera motivation och engagemang bland framtida sökande och projektmottagare.

Fördelarna med att arbeta med andra europeiska regioner

Interreg IIC-projektet blev framgångsrikt tack vare ett starkt EU-partnerskap och särskilt stöd från det internationella projektteam som var baserat i Exeter, vid miljökontoret för England och Wales. Urvalet av och antalet partner medgav en exponering mot den bästa EU-praxisen och en möjlighet att diskutera gemensamma frågor. Det gav också politiska budskap "extra tyngd". Partnerskapet kunde påverka på ett strategiskt plan och stimulera till ökad medvetenhet om behovet av att integrera miljö i program.

Projektets produkter och verksamhet stödde några partner och gav dem större trovärdighet och erkännande för deras arbete på området grönare regional utveckling. Tack var att GRDP-dokumentationen och GRDP-nätverket fanns till hands när de behövdes, påverkar partner och myndigheter regionala utvecklingsprogram i en tid när miljön får mycket mer uppmärksamhet, särskilt genom debatten om klimatförändringar.

Ta reda på mer och ladda ned GRDP:s handbok, verktygslåda och fallstudier:

www.grdp.org

STORBRITANNIEN

Lokalt förankrad förnybar energi i Dyfi-dalen i Wales

Totalkostnad: 675 000 euro
EU-bidrag: 227 000 euro

"I en tid med allt starkare motstånd mot stora kommersiella vindkraftanläggningar i mellersta Wales, syftade detta projekt till att hjälpa lokalbefolkningen att själva upprätta ett antal små förnybara energianläggningar. Man hoppades kunna förbättra förståelsen och stödet för förnybar energi genom att maximera fördelarna på lokal nivå. Med stöd från Powys County Council, Wales Assembly Government och Dulas Ltd, fick 16 anläggningar stöd i form av bidrag och affärsutvecklingstid, däribland en 100 kW vattenkraftanläggning ägd av en bergsjordbrukare. Kooperativet Bro Dyfi Community Renewables upprättades. Dess första vindkraftverk (75 kW) har sedan följts av ett andra (500 kW). Det ledande organet, ecodyfi, har vuxit till ett socialt företag som stödjer hållbar samhällsförnyelse i Dyfi Valley."

Andy Rowland, chef för Trefnydd, ecodyfi
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

GREKLAND

Exploatering av geotermiskt område i Tessalonikibukten

Totalkostnad: 75 600 euro
EU-bidrag: 37 800 euro

"Det har sedan grekisk-romersk tid varit känt att området öster om staden Tessaloniki har stor geotermisk potential. Men energin har aldrig exploaterats i modern tid. En plan utarbetades inom ramen för SEIPLED-projektet för att använda det geotermiska området som ett instrument för lokal ekonomisk utveckling. Man har framgångsrikt lyckats använda den geotermiska energin för uppvärmning av offentliga byggnader, uppvärmning av mark för odlingar på friland och i växthus samt i spa-anläggningar. Ett pilotprojekt utarbetade för att värma en simbassäng med olympiska mått i kommunen Thermi geotermiskt. Pilotprojektet kommer att möjliggöra besparingar på 200 toe/år, minska CO₂-utsläppen med 420 ton/år och skapa sysselsättning och fritidsmöjligheter för lokalbefolkningen."

Kostas Konstantinou, teknisk chef för centrala Makedoniens regionala energikontor (REACM) ANATOLIKI S.A.
reacm@anatoliki.gr

ÖSTERRIKE

Energievision Murau: 100 % energi från förnybara källor till 2015

Totalkostnad: 200 000 euro
EU-bidrag: 100 000 euro

"Projektet Energievision Murau i Styrien baseras på ett angreppssätt nedifrån och uppåt och berör alla regionala intressenter på energiområdet, däribland förbrukarna. Genom projektet har man anordnat regionala energikonferenser där alla kan delta. Deltagarna kommer från alla samhällssektorer (planerare, installatörer, små och medelstora företag, energileverantörer och -distributörer, operatörer av biomassaeldade fjärrvärmeverk, skogs- och jordbrukare, kommuner och andra offentliga myndigheter m.fl.) och jobbar tillsammans kring gemensamma mål, en strategi och projekt. Pilotåtgärder och investeringsprojekt har planerats i flera av temaarbetsgrupperna, dvs. biomassa, solenergi, grön el och energieffektivitet. Sedan 2002 har andelen förnybara energikällor inom uppvärmningssektorn ökat från 47 till 56 %, medan produktionen av grön el uppgår till 120 % av behovet. Projektet har resulterat i att många jobb skapats och gett högre inkomster i området."

Josef Bärnthaler, Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau
josef.baerenthaler@eao.st

URBACT

SUDEST – Hållbar utveckling för kuststäder

Totalkostnad: 296 000 euro
EU-bidrag: 150 000 euro

"Det transnationella partnerskapet SUDEST jobbade mellan oktober 2005 och juli 2007 med att identifiera god praxis för hållbar utveckling av kuststäder. Det omfattade deltagande av en lång rad aktörer som tittade på alla aspekter av frågan – från hamnförvaltning till utveckling av hamnområden och deras omgivningar. SUDEST inbegrep, utöver staden Neapel som var projektets huvudpartner, fyra städer i EU och tre städer i tredje land, en hamnmyndighet, ett företag för stadsförnyelse och fyra universitet. Samtidigt som projektets slutrapport redovisar en sammanfattning av det arbete som utfördes, är den också ett värdefullt instrument för att hjälpa kuststäder att hitta relevanta lösningar för att utvecklas på ett hållbart sätt."

Gaetano Mollura, samordnare för projektenheten för Urbact-programmet, Neapels kommun, Italien
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Polens operativa program Infrastruktur och miljö 2007-2013

Göra Polen och dess regioner mer attraktiva

Jaroslaw Orlinski, biträdande chef, avdelningen för samordning av infrastrukturprogram, ministeriet för regional utveckling Polen

Polens operativa program Infrastruktur och miljö 2007-2013 är det största sammanhållningspolitiska instrumentet någonsin i

Europeiska unionen. Det upptar inte bara en stor del av den sammanhållningsfond som avsatts för Polen (över 22 miljarder euro), utan omfattar dessutom betydande ERUF-medel (5,7 miljarder euro).

Mer än 66 % av det operativa programmets (OP) resurser har satts av för den så kallade Lissabonstrategins målsättningar för tillväxt och sysselsättning. Större delen av resterande resurser rör miljöåtgärder. En sådan resurskoncentration betyder att OP sannolikt får betydande genomslag, inte bara för Polen, utan även för Europa i stort.

Programmet kommer att bidra till infrastruktur-investeringar inom sex sektorer: miljö, transporter, energi, högre utbildning, kultur och hälso- och sjukvård. Huvudmålsättningen är att "göra Polen och dess regioner mer intressanta att investera i genom att utveckla teknisk infrastruktur, samtidigt som miljö, hälso- och sjukvård, kulturarv och utveckling av territoriell sammanhållning fortsatt skyddas och förbättras".

Trots att programmet är brett till omfattningen är det fokuserat. För samtliga prioriteringar finns klart definierade mål och man koncentrerar sig på den verksamhet som tillför mest mervärde. Eftersom prioriteringarna har samma ekonomiska målsättning – att öka intresset för investeringar – kompletterar de också varandra. Men för detta gemensamma mål krävs en helhetssyn, eftersom en utveckling enbart av transportinfrastrukturen inte skulle vara tillräcklig om miljöinfrastruktur och energiförsörjning inte samtidigt höll jämna steg med utvecklingen. För att ekonomisk tillväxt ska bli hållbar måste miljöhänsyn redan från början vara en av de horisontella målsättningarna för OP.

Som anges i den strategiska delen av det operativa programmet infrastruktur och miljö 2007-2013, kommer principen med hållbar utveckling att genomföras genom att stödja investeringar som direkt och indirekt har anknytning till miljöskydd:

- initiativ som direkt rör miljön kommer att inbegripa projekt som sysslar med hantering av fast avfall och avlopp, förnyelse av avfallstippar, högre miljösäkerhet, anpassa polska företag till miljöskydds krav och lämna ekonomiskt stöd till åtgärder som går längre än dessa krav, bevara biologisk mångfald och skyddade områden, utveckla sociala attityder som bidrar till miljöskydd m.m., samt

- initiativ som indirekt rör miljöskydd kommer att omfatta verksamhet och projekt som stödjer miljövänliga transportsätt, dvs. järnvägstransporter, sjötransporter, stadstransporter i storstadsområden, utveckling av multimodala transporter, inre vattenvägar samt intelligenta transportsystem. För en särskild prioritering ägnad helt åt miljövänliga transporter har avsatts 7,6 miljarder euro ur sammanhållningsfonden. Beträffande energisektorn planerar man att genomföra projekt som förbättrar och sänker energiförbrukningen och ökar användningen av förnybara energikällor.

Samtidigt kommer rationell energiförbrukning, energieffektivitet, energi från förnybara källor och verksamhet för att reducera och ersätta samt faktorer som främjande av lösningar med lägre koldioxidutsläpp att beaktas horisontellt vid förberedelse, bedömning och projektgenomförande inom ramen för de olika prioriteringarna.

Det operativa programmet Infrastruktur och miljö 2007-2013 kommer att bidra till genomförandet av de målsättningar som anges i gemenskapspolitiken och i nationella strategier och nationell politik rörande miljöskydd i Polen. Genom genomförandet av OP kommer vissa framsteg att göras för att respektera

Installation av djuphålpumpar i den nya vattenfiltreringsanläggningen i Dordzyca i Polen.

"principen om frikoppling", dvs. att skilja mellan beroendet av utsläppsnivåer eller efterfrågan på energi och ekonomisk utveckling.

Programmet kommer också att ge Polen möjlighet att fullfölja de målsättningar avseende utsläpp av växthusgaser som fastställdes av Europeiska unionen 2007. Det görs genom att stödja verksamhet som syftar till att öka effektiviteten inom energisektorn, främja förnybar

energi, investera i hållbara transportsystem och, vid behov, granska hur minskningarna av utsläppen påverkar enskilda verksamheter.

Mer information:

<http://www.pois.gov.pl>

Östra England i framkant när det gäller hållbarhet och förnybar energi

På god väg mot en ekonomi med låga koldioxidutsläpp

Östra England är en av få regioner i Europa som sannolikt kommer att klara de nya och ambitiösa mål för att minska EU:s utsläpp av koldioxid som fastställdes av Europeiska kommissionen i dess senaste paket med förslag till hur klimatförändringar ska bekämpas och förnybar energi främjas. Det är också den enda region som har ett skraddarsytt ERUF-program för låga koldioxidutsläpp på 110 miljoner euro, som ska bidra till att begränsa CO₂-utsläppen och stimulera den ekonomiska tillväxten.

Kommissionens ledamot Danuta Hübner besöker i januari 2008 platsen där OrbisEnergy håller på att byggas.

"Detta är ett föregångsinitiativ", sa ordföranden för Östra Englands utvecklingskontor (East of England Development Agency, EEDA), Richard Ellis, till en grupp besökare – däribland kommissionsledamot Danuta Hübner - i slutet av januari, när han visade dem runt på platsen där OrbisEnergy-byggnaden håller på att uppföras. Projektet fick 3,6 miljoner euro från ERUF Mål 2-programmet. OrbisEnergy är idealiskt beläget vid Ness Point i Lowestoft, Storbritanniens östligaste punkt och är avsett att bli hela Östra Englands centrum för förnybar vind-, våg- och tidvattenkraft. Den fem våningar höga byggnaden står på styltor bara 30 meter från stranden och har en fantastisk utsikt över havet. För att vara skyddat mot hårt väder är OrbisEnergy inklätt med ett genomträngligt regnskydd och har en konstruktion som ska skydda personer i byggnaden från det starka solskenet vid kusten. Soluppvärmningen dämpar temperatursvängningarna över året och gör betongbyggnaden energieffektiv och självjusterande. Kraften kommer från en biomassapanna för träflis av

lokalt ursprung. När OrbisEnergy öppnar sommaren 2008, kommer den att erbjuda en flexibel kontors-, styrelserums- och konferensanläggning för fler än 30 små och medelstora företag som är engagerade inom den snabbväxande sektorn för förnybar energi. "OrbisEnergy kommer att bli en katalysator för tillväxt och spela en avgörande roll för att bidra till att förnya Lowestoft- och Great Yarmouth-områdena", sa Lisa Davidson, kommunikationsansvarig hos EEDA.

Ledande i Storbritannien inom förnybar energi

Östra England har en ledande ställning inom Storbritanniens marknad för havsbaserad vindkraft. Regionen ligger mellan två områden för utveckling av vindkraft till havs i stor skala – Greater Wash och Thames Estuary. Enligt planerna kommer här under de kommande åtta åren att byggas vindkraftverk med en kapacitet på över 6 GW. Hamnarna i Lowestoft och

Installation av en vindkraftturbin.

Great Yarmouth ligger i centrum för den utvecklingen. Båda hamnarna användes när den havsbaserade vindkraftsparken Scroby Sands, som är en av Storbritanniens första kommersiella vindkraftanläggningar till havs, byggdes. Scroby Sands genererar el som räcker till fler än 36 000 hushåll och minskar utsläppen av koldioxid med mer än 65 000 ton.

Man kan också se regionen som Storbritanniens gascentrum – Lowestoft och Great Yarmouth har under de senaste 40 åren betjänat gasfälten i södra Nordsjön.

"Den kompetens och det kunnande som finns inom gasbranschen kan direkt föras över till vindkraft till havs. Flera regionala företag som verkar inom området olja och gas till havs har framgångsrikt diversifierat sin verksamhet till havsbaserad vindkraft", förklarar Richard Ellis, ordförande för EEDA.

Regionen genererar mest el från förnybara källor i England och har förbundit sig att 14 % av dess el ska komma från förnybara källor till 2010. I förslaget till plan för Östra England fastställs målet för regionen när det gäller förnybar energi till 44 % till 2020 – mycket ambitiösare än de nationella målen. Av de 371 MW som regionens planer för vindkraft till havs omfattar fram till 2010, finns 288 MW redan på plats eller har godkänts.

Det finns uppskattningar som visar att en fjärdedel av Storbritanniens behov av el i framtiden skulle kunna täckas med våg- och tidvattenkraft, som båda befinner sig i det allra första stadiet av utveckling. Regionen Östra England investerar mer finansiering av forskning och utveckling än

Tre frågor till David Morrall

Chef för Europa och internationella frågor vid East of England Development Agency (EEDA)

- **David Morrall, de flesta regioner i EU har inte lagt lika stor vikt vid en ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Vad är skälet till att Östra England gjort det?**
Det finns mycket starka ekonomiska argument till stöd för den prioriteringen. Regionen har en mycket livskraftig och växande företagssektor som är inriktad på att utveckla förnybar energi och miljöteknik. Dessa företag är ledande när det gäller att utveckla ny teknik och det är viktigt att vi bygger vidare på och fördjupar detta kunnande, som en central del av regionens ekonomi. Dessutom består Östra England av lågt belägna områden och klimatförändringarnas konsekvenser innebär en särskild utmaning. Därför är det helt avgörande att vi förvaltar vår ekonomiska tillväxt på ett sådant sätt att vi blir långsiktigt hållbara.
- **Du var Europachef vid GO-East, förvaltningsmyndighet för Östra Englands Mål 2-program 2000-06. Du har nu övergått till EEDA för att arbeta med det nya konkurrenskraftsprogrammet 2007-13. Vilka kopplingar ser du mellan de två programmen när det gäller en ekonomi med låga koldioxidutsläpp?**
Mål 2-programmet utarbetades redan 1999 och klimatet har sedan dess förändrats mycket i alla avseenden. Om vi då hade föreslagit ett program med inriktning på låga koldioxidutsläpp skulle det självklart ha fått ett ganska blandat mottagande. Och ändå har vi sedan en tid tillbaka insett vikten av de här frågorna i Östra England, vilket är skälet till att vi via Mål 2-programmet investerat i projekt som OrbisEnergy och till att vi är så fast beslutna att satsa på hållbarhet som ett övergripande tema för det här programmet. Därför har vi en stabil grund att utgå ifrån för vårt nya ERUF-program för konkurrenskraft 2007-13, med inriktning på låga koldioxidutsläpp, och det ligger mycket väl i linje med det bredare Lissabonåtagande som ligger till grund för EU:s nya programplaneringsperiod.
- **Östra England ligger ett stenkast från London och är en dynamisk region som förväntas nå mycket stark tillväxt fram till 2001. Går det att förena denna starka tillväxt med de mål som ställts upp för en ekonomi med låga koldioxidutsläpp?**
De två går hand i hand. Stark tillväxt för med sig särskilda utmaningar och ekonomiska möjligheter. Vi är angelägna om att säkerställa hållbar tillväxt genom det nya programmet, men samtidigt att vi når så stora ekonomiska möjligheter vi kan. Vi är också angelägna om att spela en ledande roll för att forma politiken på detta område och jag är därför fast besluten att se till att vi delar med oss av vårt kunnande och våra erfarenheter från det nya programmet till andra regioner och partner runt om i Europa.

någon annan stans i Storbritannien och mer än de flesta andra länder i Europa. Det betyder också att regionen har möjlighet att erbjuda den framväxande sektorn för havsbaserad förnybar energi relevanta stödtjänster.

Uppnå konsensus

I Östra England, vars blomstrande ekonomi delvis stimuleras av starka band till London, bor 5,5 miljoner invånare. Under perioden fram till 2021 räknar man med ännu högre ekonomisk tillväxt. Det inbegriper 500 000 hushåll till, ytterligare 450 000 jobb och en befolkning som ökar till sex miljoner invånare. På grund av att regionen är låglänt och har en relativt begränsad årsnederbörd och lång kust är Östra England geografiskt sett särskilt sårbart för klimatförändringar. Det är därför av avgörande betydelse att man kan nå en ekonomisk tillväxt som tar hänsyn till och itu med regionens koldioxidavtryck. Genom att stödja en ekonomi med lägre koldioxidutsläpp säkerställer man att tillväxten förverkligas på ett sådant sätt att den blir önskvärd, hållbar och betydande för perioden 2007-13 och därefter. Mellan den 3 september och den 26 november 2007 genomfördes ett brett samråd rörande förslaget till regional ekonomisk strategi. EEDA fick in fler än 200 formella skriftliga reaktioner. Omkring 270 personer, som företrädde omkring 180 organisationer, deltog vid de seminarier som anordnades. 80 samrådsmöten hölls med lokala och regionala partnerskapsgrupper och organ. Under den 12 veckor långa samrådsperioden samlade EEDA in och registrerade återflödet av information.

Så här kommenterar Richard Ellis processen: "Under de närmaste månaderna har vi att ta hänsyn till konsekvenserna av nya data och analyser, däribland ytterligare arbete som granskar konsekvenserna av olika nivåer av ekonomisk tillväxt för i vilken mån kostnaderna för miljö och bostäder kan bäras. Det är en enorm, men spännande, utmaning att med partner utforma en plan som ger regionen högre produktivitet och bidrar till att ta itu med klimatförändringar, samtidigt som man säkerställer att de möjligheter en ekonomi med låga koldioxidutsläpp ger tas till vara." Alla reaktioner på samrådet håller nu på att analyseras och nästa sommar planerar man att publicera den slutliga ekonomiska strategin för regionen. Mot bakgrund av Storbritanniens strategi för hållbar utveckling¹,

Delad hållbarhet över Nordsjön

Mellan 2000 och 2007 var regionen Östra England engagerad i två Interreg IIIB samarbetsprojekt på området hållbar utveckling tillsammans med andra regioner runt Nordsjön.

POWER (Stimulera regioner med vindkraft till havs – Pushing Offshore Wind Energy Regions) byggde upp ett kompetensnätverk för Nordsjön kring vindkraft till havs och sammanförde organisationer från regioner som var ledande inom vindkraft till havs. Inom ramen för POWER gick partner från Suffolk County Council och Östra England ihop med organisationer i Tyskland, Danmark, Nederländerna och Flandern. Projektet fick ett enastående gott rykte och presenterades vid ett stort antal seminarier och konferenser på regional, nationell och europeisk nivå. Bland framgångar för Östra England som kan noteras fanns upprättandet av ett starkt internationellt branschnätverk inom vindkraft till havs, ett antal mycket lyckade internationella nätverksevenemang för företag, publiceringen av studier rörande leverantörskedjor för vindkraft till havs och anordnandet av en påbyggnadskurs i vindkraft till havs vid Lowestoft College.

SmartLIFE (Innovationer för vår miljö för en smartare livsstil – Smart Lifestyle Innovations for our Environment) var ett internationellt pilotprojekt som leddes av Cambridgeshire County Council i partnerskap med Malmö stads miljöförvaltning och TuTech Innovation GmbH i Hamburg. SmartLIFE var främst inriktat på bristen på kompetens och kapacitet inom byggnadsindustrin för att kunna leverera nya bostäder till överkomliga kostnader som är miljömässigt hållbara. Projektet inrättade ett antal kurser och behörighetskrav. Omkring 2 500 praktikanter har passerat igenom de utbildningscenter som upprättats genom SmartLIFE. Projektet fick flera miljöutmärkelser och finns med bland dem som kvalificerat sig för RegioStars-utmärkelserna 2008.

Innovations- och företagsbasen i Luton.

(1) Enligt Kyotoavtalet har Storbritannien ett internationellt mål som består i att minska sina utsläpp av växthusgaser med 12,5 % under perioden 2008-2012. Två andra och mer ambitiösa inhemska mål är att minska utsläppen av koldioxid med 20 % till 2010 och med 60 % till 2050, jämfört med 1990 års nivåer.

Ett lantbrukarägt företag för spannmålslagring, Camgrain, kommer att begränsa sina koldioxidutsläpp med 1 000 ton per år.

EU:s senaste förslag om minskade koldioxidutsläpp och i fast förvisning om den regionala kompetens som finns för att stödja utveckling på detta område, har målsättningen att förverkliga en ekonomi med låga koldioxidutsläpp brett stöd i denna region.

Miljökluster i Peterborough

Peterborough (160 000 invånare) har ambitionen att bli Storbritanniens "miljöhuvudstad". I staden finns 300 miljöledda företag och ett antal miljöorganisationer, däribland Storbritanniens center för ekonomisk och miljörelaterad utveckling. Koncentrationen av företag och organisationer har bidragit till att skapa ett miljökluster, som i sin tur bidragit till bredare framgångar på miljöområdet. Klustrets medlemmar kommer från många olika håll: organ inom den offentliga sektorn som ger regeringen politiska råd, företag som är aktivt engagerade inom avfallsåtervinning, företag som utvecklar och använder ledande teknik och konsultföretag som säljer sitt kunnande runt om i världen.

Klustret har fler än 4 500 anställda och står för mer än 5 % av stadens BNP. Ett nyligen invigt innovationscenter kommer att stödja och stimulera nystartade företag inom miljösektorn. Man planerar att anlägga ett "grönt distrikt" nära järnvägsstationen. Det skulle omfatta ett kontorskomplex med begränsat koldioxidavtryck på 25 000 m² och en miljöbutik. I Peterborough, liksom på platser som Lowestoft med centret OrbisEnergy och Luton med sin Innovations- och företagsbas, spelar dessa nya anläggningar stödda av ERUF en avgörande roll för att förbättra de områden de ligger i. Den starka kopplingen mellan uppbyggnad av infrastruktur och stadsförnyelse är en annan dimension av strategin för hållbar regional utveckling. "Östra England är i många avseenden ledande på området genom de framsteg man gör för att utveckla regionens välbefinnande genom en ekonomi med låga koldioxidutsläpp," sammanfattar David Morrall.

Mer information:

<http://www.eeda.org.uk/>

ERUF konkurrenskraftsprogram för Östra England (2007-13)

Regionen Östra England, som omfattar grevskapen Bedfordshire, Cambridgeshire, Essex, Hertfordshire, Norfolk och Suffolk, har tilldelats omkring 110 miljoner euro inom ramen för EU:s konkurrenskraft- och sysselsättningsmål. Det nya ERUF-konkurrenskraftsprogrammet för Östra England går vidare från det tidigare Mål 2-programmet (2000-06), som var inriktat på ekonomisk omstrukturering, för att inrikta ERUF-medlen på möjligheter till hållbar tillväxt i hela regionen.

Programmets syften är att

- förbättra kunskapsekonomin för att skapa fler jobb med högre kvalitet mot bakgrund av en nivå för den planerade tillväxten som saknar motstycke,
- uppmuntra innovation, entreprenörskap och tillväxt för den kunskapsbaserade ekonomin genom forskning och innovation, däribland ny informations- och kommunikationsteknik,
- skapa fler och bättre jobb genom att locka in fler människor i sysselsättning och genom att förbättra anställdas och företags anpassningsbarhet och öka investeringarna i mänskligt kapital samt
- förverkliga agendan för tillväxt på ett sådant sätt att man lyfter fram regionens koldioxidavtryck och behovet av att stabilisera och begränsa det.

Prioriteringar

I enlighet med det övergripande temat är programmet inriktat på tre operativa prioriteringar:

- 1) **Främja innovation och kunskapsöverföring i avsikt att höja produktiviteten** (37,3 miljoner euro) - a) Främja marknadsinriktning genom hela regionens starka forskningsbas, däribland "ren" teknik för att höja effektivitet och produktivitet; b) Stödja upptagningen av informationsteknik som kan stödja innovation och produktivitet; c) Uppmuntra företag att tillsammans med högre utbildningsanstalter få kunskapsöverföring till stånd.
- 2) **Stimulera företagande och stödja framgångsrika företag genom att övervinna hinder mot att skapa och expandera företag** (26,6 miljoner euro) - a) Förbättra tillgången till finansiering för företag och särskilt för dem med inriktning på små koldioxidutsläpp; b) Stödja framväxten av socialt företagande och särskilt sådant med inriktning på låga koldioxidutsläpp; c) Främja nystartande av företag och särskilt av underrepresenterade grupper som kvinnor, etniska minoriteter och invandrargrupper; d) Stödja snabbväxande företag; e) Utveckla ren teknik och områden med förnybar energi; f) Främja praxis inom ledning och drift av företag som begränsar deras koldioxidavtryck.
- 3) **Säkerställa hållbar utveckling, produktion och konsumtion** (42,6 miljoner euro) - a) Stödja tillväxten av lokala jobb och företag i stads- och landsbygdsområden som ger möjlighet till små utsläpp av koldioxid; b) Stödja ett angreppssätt med små koldioxidutsläpp inom byggande och fysisk utveckling; c) Främja effektiv resursanvändning och minimera avfallet.

Kontakter: erdf@eeda.org.uk

Göra El Hierro hållbart – ett innovativt projekt för att uppnå självförsörjning med energi på Kanarieöarna

Juan Ruiz Alzola, chef för Kanarieöarnas tekniska institut (ITC)

El Hierro är, som de andra Kanarieöarna, helt beroende av externa energikällor. Dess el levereras från kraftverk som använder förorenande fossila bränslen. Trots att ön har oerhörda resurser i fråga om vindkraft, har det visat sig vara svårt att ta till vara denna enorma potential för att försörja ön med energi.

Betydande tekniska problem måste övervinnas innan förnybara energikällor kan nå en bred användning. Ett alternativ är att kombinera vindkraftsystem med småskaliga vattenkraftsystem, där vatten pumpas mellan två dammar på olika höjd med hjälp av vindkraft. När det finns efterfrågan på el driver vattnet som rinner från den övre dammen nedåt vattenkraftverkets turbiner.

El Hierro är liten till ytan (278 km²) och har en mycket varierad topografi. De 10 500 invånarnas behov av energi tillgodoses med hjälp av ett dieseldrivet 12 MW kraftverk. Mot bakgrund av öns storlek, bergiga terräng, energiförbrukning och stora vindkraftpotential, är den idealisk för ett system för elgenerering med hjälp av ett vatten/vindsystem. I det system som föreslås för El Hierro ska en vindkraftpark generera el, som sedan matas in i öns elnät för att tillgodose en del av befolkningens behov. Om det genereras mer vindkraft än vad som kan matas ut i elnätet, används överskottsenergin för att pumpa vatten mellan dammarna. Om vinden inte räcker till frigörs det uppdämda vattnet och faller genom ett flertal turbiner som sedan genererar den el som behövs. Vatten/vindkraftverket omvandlar en ojämn kraftkälla till en kontrollerad och konstant energiförsörjning. Med en sådan process används vindkraften maximalt och förbrukningen av fossila bränslen blir minimal.

El Hierros råd, elbolaget UNELCO-ENDESA och Kanarieöarnas regering upprättade nyligen, via ITC, företaget Gorona del Viento El Hierro, som ska ansvara för att anlägga och driva vatten/vindkraftverket. För närvarande arbetar ITC och UNELCO-ENDESA tillsammans med konstruktionsplanerna för att bygga och förvalta vatten/vindkraftsystemet. Genom att projektet är det första i sitt slag i världen innebär det en betydande teknisk utmaning. Medverkan från institutet för energidiversifiering och -sparande

(Institute for Energy Diversification and Saving, IDEA) tillför projektet ytterligare mervärde och kommer att bidra till att förverkliga denna idé inom en snar framtid.

Vatten/vindkraftverket (beräknad kostnad 54 miljoner euro) kommer att generera sammanlagt 10 MW elkraft och därmed minska den årliga oljeförbrukningen med 6 000 ton. Dessutom slipper man transportera olja till ön med fartyg. Vidare kommer 20 000 ton mindre CO₂ att pumpas ut i luften varje år.

Projektet, kallat El Hierro – 100 % förnybar energi, medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden och samordnas av ITC. Dessutom kommer rådet på El Hierro och fem andra europeiska institutioner att vara inblandade. En studie kommer att göras rörande strategier för att göra ön helt självförsörjande med energi och om möjligheterna att tillämpa detta ambitiösa projekt på andra öar i Europa och i andra regioner runt om i världen. Bland strategierna finns att öka medvetenheten om energisparfrågor och öka användningen av andra förnybara energikällor (som solvärme och solceller) eller använda olika slags biomassa och annat organiskt avfall som produceras på ön. Detta projekt för förnybar energi kommer att göra ön El Hierro världsledande när det gäller att tillämpa system för självförsörjning med energi baserad på rena och förnybara källor. Därmed bidrar man till satsningen på en ekonomisk och social utveckling som går att förena med skyddet av miljön.

För ytterligare information, gå till:
itc@itccanarias.org

En överblick över hela systemet.

Interreg IIIA SPANIEN/PORTUGAL

Stödja korksektorn

Totalkostnad: 2 106 435 euro
EU-bidrag: 1 579 827 euro

"Kork är en viktig resurs för miljömässig och territoriell balans i högplatåområdena San Mamede och San Pedro, ett 8 500 km² stort område i sydöstra delen av den iberiska halvön, på gränsen mellan regionerna Alentejo och Extremadura. I detta område kan fler än 120 av småföretagen försvinna om de går miste om sin traditionella marknad – tillverkning av vinkorkar. För att bemöta detta hot har det gränsöverskridande projektet Corchiça lett till bättre insikter i sektorn, området och marknaden. Man har dessutom genomfört reklamsatsningar, stött samarbete mellan tillverkare och gett tekniskt stöd till företagsledning. Tillvägagångssättet utmynnade i att en strategisk plan utarbetades och 2008 planerar man att upprätta ett Korkkluster i Extremadura."

Fatima Cano, projektansvarig, ASECOR
fcano@asecor.com

Interreg IIIA Irland/Nordirland

Vitala tecken: miljömedvetenhet bland skolbarn

Totalkostnad: 532 140 euro
EU-bidrag: 399 105 euro

"Vitala tecken var ett samarbetsprojekt 2005-06, som utvecklade programvara för fickdatorteknik och en GIS-ansluten webbplats med väderdata, vattenkvalitet, flödesegenskaper och livsmiljöer för floder i upptagningsområdena för Blackwater, Foyle och Melvin River, vilka ligger längs gränsen mellan Nordirland och Republiken Irland. Varje månad förde barnen en journal i närheten av sina skolor och data lades sedan upp på webbplatsens databas. Barnen kunde jämföra sina data med dem från andra skolors inom samma flodbäcken. Genom gemensamma fältundersökningar stimulerade man kontakter mellan olika grupper och en större känsla av gemensamt ansvar för de lokala resurserna. Projektet främjade större personlig medvetenhet bland barnen och presenterade ny teknik för skolor och samhällen på landsbygden."

Gretta McCarron, projektchef
blackwatervitalsigns@yahoo.ie
www.vitalsignsireland.org

Interreg IIIC Öst

Omvandling av ett täckt avfallsupplag

Totalkostnad: 4 500 000 euro
EU-bidrag: 3 240 000 euro

"Samarbetsprojektet IUWMM (modell för integrerad hantering av avfall från tätbebyggelse – Integrated Urban Waste Management Model) omfattade medverkan av 14 regionala och lokala myndigheter som spred god praxis på området avfallshantering. Ett av de fall som studerades rörde ett gammalt täckt avfallsupplag söder om Leipzig (500 000 invånare). Tidigare hade omkring 3,8 miljoner m³ avfall deponerats här. Avfallsupplaget uppfyllde inte europeiska bestämmelser, särskilt avseende grundvattenskydd och utsläpp av avfallsgaser. Som ett första steg undersökte man riskerna för miljön. Därefter utformades omställningen av avfallsupplaget i avsikt att minimera den mängd lakvatten som läckte ut ur upplaget, kunna använda upplaget som fritidsområde och slutligen för att generera energi med hjälp av avfallsgaser och solkraft. Avfallsupplaget täcktes följaktligen med ett tätningssystem (26 ha) och blev sedan föremål för odlingar."

Frank Richter, Stadtreinigung Leipzig,
Eigenbetrieb der Stadt Leipzig
FRichter@SRLeipzig.de

Interreg IIIB Östersjön

Anpassning till klimatförändringar i Östersjöområdet

Totalkostnad: 2 246 822 euro
EU-bidrag: 1 399 616 euro

"Anpassning till klimatförändringar spelar en mycket viktig roll för en hållbar territoriell utveckling. "För bättre anpassning till klimatförändringar i Östersjöområdet" är det senaste utfallet av de projekt rörande anpassning till klimatförändringar som täcker hela Östersjöområdet (SEAREG och ASTRA), som genomfördes under ledning av Finlands geologiska undersökningar i samarbete med flera lokala och regionala myndigheter och forskningsinstitut. Det givande tvärvetenskapliga samarbetet har gjort att städer som Espoo i Finland och Gdansk i Polen kunnat inkludera anpassning till klimatförändringar i planeringen för framtida markanvändning."

Philipp Schmidt-Thomé,
Finlands geologiska undersökningar (GTK)
philipp.schmidt-thome@gtk.fi
www.astra-project.org

Att arbeta för regionerna – EU:s regionalpolitik 2007-2013

Den nya broschyren Att arbeta för regionerna – EU:s regionalpolitik 2007-2013 finns på alla gemenskapsspråk. I den 36-sidiga publikationen redogörs för hur EU:s regionalpolitik fungerar och hur den stödjer exempelvis transporter, innovation, miljö och stadsutveckling i Europas regioner och städer. Andra aspekter som täcks in av publikationen är samarbete mellan regioner, utvärdering av program och revisioner, styrning och publicitetskrav. Med siffror visas hur mycket pengar (från EU-fonderna) som kommer att satsas i de 27 medlemsstaterna under de närmaste åren och på vad.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_en.htm

Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för regionalpolitik,
Enhet B1 - Kommunikation, Information, Förbindelser med tredjeland
Ana-Paula Laissy
Avenue de Tervuren 41, BE-1040 Bryssel
Fax: +32 2 29-66003
E-post: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8170

© Europeiska gemenskaperna, 2008
Återgivning tillåten om källan anges.

Printed in Belgium

BYRÅN FÖR EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
OFFICIELLA PUBLIKATIONER
LU-2985 Luxemburg

Publikationsbyrån
Publications.europa.eu